

SOLIDARITATEA MASELOR MUNCITOARE DIN ROMÂNIA CU MAREA REVOLUȚIE SOCIALISTĂ DIN OCTOMBRIE

Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, de la victoria căreia se împlinește o jumătate de veac, a marcat o piatră de hotar în istoria universală, a deschis epoca revoluțiilor proletare, epoca trecerii omenirii de la capitalism la socialism.

Lichidînd statul țarist, Marea Revoluție din Octombrie a pus capăt exploatării omului de către om, oricărei exploatări sociale și naționale, a instaurat statul dictaturii proletariatului, inițiind opera de construire a socialismului, care avea să schimbe din temelii viața social-economică și spirituală a popoarelor vechii Rusii.

Pregătită și desfășurată sub conducerea Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, în frunte cu V. I. Lenin, Revoluția din Octombrie a dat o lovitură puternică sistemului imperialist, slăbindu-i considerabil forțele.

Victoria proletariatului din Rusia, ideile Marii Revoluții Socialiste din Octombrie au stimulat adînc spiritul revoluționar al clasei muncitoare și al celorlalte mase populare pe toate meridianele globului, răsunînd ca o chemare înflăcărată la realizarea aspirațiilor lor de libertate și progres, de eliberare de sub jugul social și național.

Pe fondul crizei generale a sistemului capitalist, determinată de primul război mondial imperialist și de Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, a crescut starea de spirit revoluționară a popoarelor din țările europene și din celelalte continente.

Paralel cu lupta împotriva exploatării și pentru o viață mai bună din propriile lor țări, clasa muncitoare internațională, forțele progresiste din întreaga lume și-au manifestat cu vigoare solidaritatea proletară cu Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, cu Primul stat socialist.

În vasta mișcare internațională de solidaritate și sprijinire a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, oamenii muncii din România, opinia largă democratică din țara noastră și-au adus contribuția lor activă. „O pagină vie a spiritului internaționalist al proletariatului și maselor muncitoare din țara noastră — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — o

constituie activitatea desfășurată în sprijinul Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, lupta pentru apărarea cu arma în mână a tînărului stat socialist“¹.

*

În anii primului război mondial și mai ales spre sfîrșitul acestuia, în România a luat naștere și s-a dezvoltat un puternic avînt revoluționar, în fruntea luptelor maselor populare situîndu-se proletariatul. Avîntul revoluționar era grefat pe contradicțiile economice și social-politice din România antebelică, pe agravarea acestora în timpul primului război mondial, pe minunatele tradiții revoluționare de luptă ale poporului nostru. Acești factori au dus la creșterea combativității revoluționare a oamenilor muncii, la ridicarea luptelor proletariatului român pe o treaptă mai înaltă, nemaicunoscută pînă atunci în istoria patriei noastre. Pe fondul contradicțiilor interne, ideile Marii Revoluții Socialiste din Octombrie au găsit un teren fertil în România, influențînd procesul de radicalizare a proletariatului și a celorlalte mase asuprite.

Acțiunile maselor populare din România în anii primului război mondial reuneau în același șuvoi revoluționar lupta de eliberare a clasei muncitoare, începută cu decenii în urmă, setea de pămînt a țărănimii, aspirațiile maselor largi populare, din provinciile românești, spre eliberare națională.

În anii 1917—1918 în toate ținuturile românești s-au desfășurat puternice acțiuni revoluționare: greve și demonstrații muncitorești, agitații și frămîntări țărănești, viguroase mișcări de eliberare națională.

Manifestîndu-se ca o forță politică profund patriotică, clasa muncitoare din România era animată de ideile internaționalismului proletar, își exprima solidaritatea și sprijinul activ față de proletariatul din celelalte țări. Socialiștii români încă din primele zile ale victoriei proletariatului din Rusia au chemat cu însuflețire masele populare la solidaritate cu Revoluția din Octombrie. Astfel, într-un manifest editat de socialiștii din București (care după intrarea României în război acționau în ilegalitate) se aducea un înflăcărat salut la adresa Revoluției din Octombrie, relevîndu-se că acest măreț eveniment a marcat „o nouă eră în istoria lumii“ și că „ceea ce noi cerem, în Rusia s-a înfăptuit“. Manifestul chema muncitorimea să nu mai aștepte și să-și ia soarta în propriile mîini. „De noi depinde totul! Noi vom cuceri totul! Eliberarea noastră poate și trebuie să fie numai opera noastră proprie“².

Aceeași simpatie față de revoluția rusă a manifestat-o și populația românească din Transilvania. Astfel, ziarul „Adevărul“, organul de presă al Secției române a P.S.D. din Ungaria, care apărea la Budapesta, a publicat un articol, intitulat „Către frații ruși!“, prin care li se transmitea

¹ Nicolae Ceaușescu, *Partidul Comunist Român — continuator al luptei revoluționare și democratice a poporului român, al tradițiilor mișcării muncitorești și socialiste din România*, Editura politică, București, 1966, p. 74.

² *Documente din istoria mișcării muncitorești din România, 1916—1921*, Editura politică, 1965, p. 72.

un înflăcărat salut de izbîndă. Articolul releva însemnătatea dezideratelor de ordin social și național proclamate de Revoluția din Octombrie „Alduit (slăvit — n.n.) fie numele vostru, tovarăși ruși — se arată în articol — care prin hotărîrea voastră eroică, prin sîngele vostru vărsat în luptele cu dușmanii poporului, ne-ați întărit credința în puterea socialismului... Voi cereți ca nici o națiune să nu țină în asuprire pe alta, nici un neam să nu fie subjugat și fiecare popor singur să aibă dreptul de a se conduce”³.

Militanții socialiști români au editat numeroase manifeste prin care se popularizau în rîndurile maselor primele măsuri adoptate de Puterea Sovietică în Rusia, printre care un mare interes au suscitat „Decretul asupra păcii” și „Declarația drepturilor popoarelor din Rusia”. Așa, de pildă, la 20 noiembrie 1917, A. Marghiloman, liderul partidului conservator, insera în jurnalul său faptul că în București s-a răspîndit un manifest, ce constituia un apel către muncitori „în care se slăvește revoluția rusă, care pentru pace, pîine, pămînt și puterea poporului n-a cruțat nici-o jertfă”⁴.

Socialiștii români transilvăneni, salutînd „Decretul asupra păcii”, adoptat de Puterea sovietică din Rusia, militau pentru o pace democratică ce să recunoască dreptul la autodeterminare a populației românești din Transilvania. În lumina acestui deziderat, ziarul „Adevărul” publica, în decembrie 1917, un articol sub titlul „Ce pace vrem”, în care, după ce sublinia însemnătatea revoluției ruse, cerea ca „Pacea ce se va încheia să fie bazată pe temelii cinstite și-n prima dată (în primul rînd — n.n.), pe baza dreptului fiecărui popor, fiecărei națiuni de a dispune liberă de soarta sa, avînd deplină libertate în dezvoltare... Grofii nu pot reprezenta interesul poporului în general și nu pot reprezenta interesul poporului român, care n-a avut pînă acum puțința de a dispune singur asupra sorții sale”⁵. Semnificativ este faptul că „Declarația drepturilor popoarelor din Rusia” a fost inserată și în unele organe de presă burgheze din Transilvania, ca de pildă „Telegraful român” ș.a. „Gazeta Poporului”, editată la Sibiu, scria la începutul anului 1918 că din revoluția rusă „a răsărit ca prin minune, flacăra cea mai bine mirositoare, libertatea cugetării și a simțirii” și că „moartea țarismului s-a schimbat în izvor de viață pentru toate neamurile”⁶.

Un mare ecou a avut participarea muncitorilor din Transilvania la grevele politice pentru pace cu Rusia Sovietică ce au avut loc în Austro-Ungaria în ianuarie și iunie 1918.

Un prilej de manifestare a solidarității muncitorilor români cu Marea Revoluție Socialistă din Octombrie îl constituia aniversarea, an de an, a zilei de 7 Noiembrie 1917. La această dată, presa muncitorească, socialistă și democratică, iar după crearea P.C.R. cea comunistă publica numeroase articole prin care se popularizau înfăptuirile revoluționare din Rusia,

³ *Ibidem*, p. 70.

⁴ A. Marghiloman, *Note politice 1897—1924*, vol. IV, București, 1927, p. 222.

⁵ *Adevărul* din 23 decembrie 1917.

⁶ *Gazeta Poporului* din 27 ianuarie 1918.

iar muncitorii organizau adunări de solidaritate cu Revoluția din Octombrie. Unul din aceste manifeste, editat de socialiștii români din București în toamna anului 1918, glăsuia: „7 Noiembrie. Zi pe care nici un muncitor nu trebuie s-o uite! Ziua aceasta e o zi fără seamăn de mare și frumoasă pentru clasa noastră! Astăzi se împlinește un an de la revoluția bolșevică, un an de când muncitorii și țăranii au alungat pe boieri și pe patroni de pe moșii și din fabrici, punînd dinșii — proletarii de la orașe și de la sate — stăpînire socialistă, stăpînire muncitorească pe ele. Un an se împlinește astăzi de cînd... pentru întâia oară în istorie muncitorii, ei înșiși cîrmuiesc statul, Republica Socialistă“. Totodată, manifestul înfiera „capitalismul și militarismul german, englez, francez, american și japonez“, care „a luat sub scutul lui pe toți reacționarii și toată burghezia rusească“, căutînd „să doboare Republica Socialistă rusă“. Manifestul își exprimă încrederea în victoria muncitorilor ruși⁷.

*

După înfăptuirea unității statului român — operă a maselor largi din întreaga țară, a întregului popor român —, au crescut în mod considerabil forța și rolul proletariatului în viața social-politică a patriei, capacitatea lui de a se situa în avangarda mișcărilor progresiste și revoluționare ale maselor populare.

Adîncirea contradicțiilor social-economice ale regimului burghezo-moșieresc, cauzată de distrugerile războiului, de dezorganizarea activității economice și înrăutățirea situației materiale a maselor largi populare, determină în anii 1918—1920 o creștere impetuoasă a avîntului și combativității revoluționare a maselor muncitoare. Marile bătălii din perioada avîntului revoluționar au culminat cu greva generală din octombrie 1920, care prin amploarea și combativitatea sa a fost cel mai important moment din istoria luptelor de clasă în România. Greva generală, care pentru prima oară a cuprins întregul proletariat român în lupta împotriva claselor exploatoare, a zguduit puternic însăși temelia regimului burghezo-moșieresc.

Acțiunile desfășurate de clasa muncitoare în perioada avîntului revoluționar, greva generală din octombrie 1920 au scos în evidență necesitatea creării unui partid revoluționar capabil să organizeze și să conducă proletariatul în lupta pentru îndeplinirea sarcinilor sale istorice. Acest partid revoluționar s-a creat în România la istoricul congres din mai 1921 care a consfințit transformarea Partidului Socialist în Partidul Comunist din România. Crearea partidului comunist a constituit un moment de cea mai mare importanță în istoria proletariatului din România.

Manifestîndu-se ca o forță politică profund patriotică, clasa muncitoare din țara noastră a desfășurat o largă campanie de sprijinire și solidaritate cu proletariatul internațional.

⁷ *Documente din Istoria Partidului Comunist din România 1917—1922*, E.S.P.L.P., 1953, p. 57.

După terminarea războiului, presa socialistă și democratică — ce și-a sporit atît numărul cît și tirajul — a început să informeze sistematic opinia publică românească despre evenimentele petrecute în Rusia și despre mișcarea muncitorească din alte țări. Ziarul „Socialismul“, organul central de presă al Partidului Socialist din România, de la apariția sa (14 noiembrie 1918) și-a propus ca unul din scopuri să destrame vâlul de calomnii la adresa Rusiei Sovietice, țesut de burghezie și moșierime, precum și de presa și publicistica de dreapta. Presa burgheză fie că trecea sub tăcere evenimentele care s-au desfășurat și se desfășurau în Rusia Sovietică, fie că prezenta realitățile într-o lumină falsă și eronată. „Astăzi însă — scria „Socialismul“ — cînd muncitorimea își are din nou ziarul ei, ea va putea afla... cele ce s-au petrecut (în Rusia — n.n.), începînd cu ultimele zile din luna februarie 1917⁸. Și într-adevăr, chiar în primele numere ale ziarului „Socialismul“ apar o serie de materiale care informau masele din România despre cauzele care au dus la triumful Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, despre desfășurarea revoluției în capitală și în provincie, precum și articolele în care se popularizau prefacerile revoluționare care au avut loc în Rusia după instaurarea puterii sovietice. Prima rubrică deschisă în ziarul „Socialismul“, intitulată „Figuri revoluționare“, cuprinde o scurtă biografie a lui Lenin⁹.

Articole despre revoluția din Octombrie, materiale și fragmente din operele leniniste sînt publicate și în ziarele democratice. Așa, de pildă, publicistul N. D. Cocea, care se afla la Petrograd în zilele Revoluției din Octombrie, semnează în ziarul „Chemarea“ un articol despre Lenin, așa cum l-a văzut în noaptea de 25 spre 26 octombrie 1917¹⁰.

În același timp, Editura Partidului Socialist, condusă de Gh. V. Vasilescu-Vasia, a editat lucrări ale lui V. I. Lenin, ca de exemplu „Putearea Sovietelor“, „Democrația burgheză și dictatura proletariatului“, „Sarcinile imediate ale puterii sovietice“ etc.

Partidul Socialist din România a organizat numeroase întruniri și demonstrații, greve și alte acțiuni de simpatie și de solidaritate cu Rusia Sovietică. În șirul marilor acțiuni de sprijinire a Rusiei Sovietice de către proletariatul român se înscrie participarea acestuia la greva politică din 21 iulie 1919, organizată de Partidul socialist din România. Această viguroasă acțiune a fost un răspuns la apelul Internaționalei a III-a Comuniste, care în vara anului 1919 s-a adresat proletariatului internațional, cerîndu-i declararea unei greve politice demonstrative în ziua de 21 iulie 1919, pentru apărarea Rusiei Sovietice, a revoluției proletare din Ungaria, ridicarea blocadei îndreptate împotriva republicilor sovietice etc.

În ziua de 21 iulie 1919 au declarat grevă majoritatea muncitorilor din București: metalurgiștii, feroviarilor, tipografii (ziarele n-au apărut) etc. Au intrat în grevă muncitorii din Galați, Brăila, Brașov, Buzău,

⁸ *Socialismul* din 19 noiembrie 1918.

⁹ *Socialismul* din 26 noiembrie 1918.

¹⁰ *Chemarea* din 20 aprilie 1919.

Iași, Bacău, Ploiești, Turnu Severin, Reșița și în alte localități din țară. La greva muncitorilor au aderat și unele pături ale micii burghezii (me-seriași, funcționari etc.). Relatînd amploarea acestei greve, gazeta bur-gheză „Dimineața” releva: „Greva generală care a avut loc ieri, a luat proporții la care nimeni nu se aștepta”¹¹.

Organizațiile muncitorești din România — prin coloanele presei, prin adunări și întruniri — au condamnat cu tărie campaniile contrarevolu-ționarilor ruși și ale intervențiștilor străini, îndreptate împotriva tî-nărului stat sovietic. În același timp, succesele obținute de Puterea Sovie-tică din Rusia împotriva contrarevoluționarilor au stîrnit o profundă satisfacție în rîndul clasei muncitoare, al opiniei largi democratice ro-mânești. Astfel, într-un articol publicat în ziarul „Socialismul” la 22 ianuarie se arăta: „După armatele lui Kolceak și ale lui Iudenici, ar-mata lui Denikin este înfrîntă, complet înfrîntă. Eveniment menit să zguduie inima de bucurie”. Cu aceeași satisfacție a fost salutată de către muncitorimea română și ridicarea blocadei împotriva Rusiei Sovie-tice.

La începutul anului 1920, în țara noastră s-a desfășurat cu deosebită vigoare mișcarea pentru normalizarea relațiilor cu Rusia Sovietică. La adunările și întrunirile muncitorești figura ca un punct important pe ordinea de zi începerea imediată a tratativelor cu Rusia Sovietică.

O serie de intelectuali socialiști și cu vederi democratice, ca N. D. Co-cea, Gala Galaction, Barbu Lăzăreanu, P. Constantinescu-Iași și alții, au scris numeroase articole în presa vremii prin care militau pentru trata-tive cu Rusia Sovietică, pentru stabilirea de relații de bună vecinătate între România și Rusia. Prof. P. Constantinescu-Iași publică în ziarul „Socialismul” un articol în care, printre altele, se arăta: „avînd ca vecin un stat care nu dorește nici exploatare în afară, nici lupte... și apoi țara noastră avînd nevoie de liniște pentru refacere, cerem în interesul superior al neamului nostru pace cu Lenin”¹².

Chiar și numeroase cercuri mic-burgheze și unele burgheze, deși aveau concepții anticomuniste și antisovietice, manifestau rezervă față de alb-gardiștii ruși, care acționau pentru restabilirea vechii Rusii țariste, pro-nunțîndu-se pentru tratative cu Rusia Sovietică.

În această ambianță guvernul Al. Vaida, instaurat la 1 decembrie 1919, reprezentant al Federației blocului democratic, care în politica internă considera că trebuie să facă maselor concesiile mai largi decît guvernul precedent, a considerat că pe plan extern trebuie să țină seama de starea de spirit din țară.

La 3 martie 1920 Al. Vaida, care se afla la Londra, a trimis o tele-gramă guvernului sovietic, în care arăta că acceptă propunerile sale de pace din luna februarie, de a începe tratativele cu Rusia Sovietică¹³. Ho-

¹¹ *Chemarea* din 23 iulie 1919.

¹² *Socialismul* din 3 martie 1920.

¹³ Arh. M.A.E. Telegr. lui Vaida adresată lui Cicerin, Fond U.R.S.S., relații cu România, 1920, vol. I, dos. nr. 22. doc. nr. 20.

tărirea guvernului român de a începe tratative cu Rusia Sovietică a fost salutăată de către populație. Această hotărîre a guvernului român — scria „Socialismul“ — „nu poate decît să ne bucure. Așteptăm cu nerăbdare desfășurarea tratativelor pe care le dorim cît mai rezezi“¹⁴.

Contactele româno-sovietice erau pe cale de a se concretiza prin convocarea unei conferințe bilaterale între reprezentanții României și Rusiei Sovietice. Ele însă au fost întrerupte ca urmare a înlăturării lui Vaida de la guvern (13 martie 1920). Cercurile de dreapta în frunte cu regele au adus la cîrma țării guvernul prezidat de generalul Averescu.

Între timp s-a înrăutățit brusc situația Rusiei Sovietice. La 25 aprilie 1920, cu ajutorul imperialiștilor Antantei, Polonia burghezo-moșierească a atacat Rusia Sovietică. Din sud, au început ofensiva împotriva puterii sovietice, trupele albgardiste ale lui Vranghel.

În aceste momente critice pentru puterea sovietică din Rusia, proletariatul român, ca și proletariatul din toate țările, era de partea poporului sovietic, condamnînd cu hotărîre intervenția antisovietică.

Țările Antantei au făcut încercări — însă fără rezultate — de a atrage și România în conflict de partea Poloniei. Faptul că guvernul Averescu nu a dat nici o declarație de neutralitate a sporit îngrijorarea maselor din România.

În această ambianță, în întreaga țară s-a declarat o viguroasă campanie pentru pace și neutralitate în conflictul sovieto-polon, pentru începerea negocierilor cu Rusia Sovietică. Muncitorii români, prin greve, întruniri și demonstrații, cereau intrarea imediată în tratative cu Guvernul sovietic. Sindicatele ceferiste cereau muncitorilor feroviari să boicoteze orice transport destinat intervenționiștilor.

Lupta pentru pace, pentru începerea tratativelor cu Rusia Sovietică și pentru stabilirea relațiilor normale și de bună vecinătate cu poporul sovietic s-a desfășurat nu numai „jos“ pe străzile orașelor muncitorești, ci și „sus“ în parlamentul și senatul României. Deputații socialiști și democrați (Gh. Cristescu, Al. Dobrogeanu-Gherea, N. D. Cocea ș.a.), în cuvîntările și interpelările lor în parlament, și-au ridicat vocea în apărarea Rusiei Sovietice, cerînd începerea tratativelor de pace cu guvernul sovietic.

Elemente burgheze de stînga se pronunțau, de asemenea, pentru relații de bună vecinătate cu Rusia Sovietică. Astfel, deputatul N. Lupu, într-o cuvîntare ținută în ședința parlamentului din 29 iulie 1920, arăta că toată atitudinea „bolșevicilor ruși este de a organiza munca liberă pentru prosperitatea statului lor și pentru a răspîndi instrucția în mase... De aceea socotesc ca o necesitate imediată pacea cu Rusia așa de fericit începută de dl. Vaida“¹⁵.

În fața acestei stări de lucruri guvernul român a anunțat, în mod oficial, că România va păstra neutralitate în conflictul polono-sovietic.

¹⁴ *Socialismul* din 8 martie 1920.

¹⁵ *Dezbaterile parlamentare pe anul 1920*, p. 487.

Declarația de neutralitate a guvernului — anunța istoricul N. Iorga de la tribuna Parlamentului, la 18 august 1920 — „a fost primită cu satisfacție de întreaga națiune”¹⁶.

La 6 februarie 1921 V. I. Lenin, arătând că greutățile provocate de intervenția imperialistă timp de trei ani au fost învinse, dar că în acel moment mai existau încă pericole pentru puterea sovietică din partea unor state și a grupurilor albguardiste refugiate în străinătate, cu privire la România spunea: „Au rămas însă state ca România care n-a încercat să lupte împotriva Rusiei... Desigur că după ce la noi a fost lichidat complet frontul lui Vranghel, e mai puțin probabil ca România, care într-un moment favorabil pentru ea nu s-a hotărât să pornească război, să se hotărăscă să pornească război acum”¹⁷. În acest context, Lenin menționa dezvoltarea mișcării revoluționare din România.

*

Alături de manifestările interne de simpatie și solidaritate cu Marea Revoluție din Octombrie, o pagină glorioasă în istoria prieteniei româno-sovietice au înscris-o revoluționarii români, care au luptat cu arma în mână pentru apărarea tinărului stat socialist.

În ajunul Revoluției din Octombrie, pe teritoriul Rusiei se aflau mase considerabile de români, în marea lor majoritate oameni ai muncii. În cursul primului război mondial, în urma unor convenții încheiate între guvernul român și cel rus¹⁸, autoritățile române au evacuat în Rusia un important număr de întreprinderi și instituții din București, Galați, Iași etc. Așa, de pildă, la Odesa fusese evacuat șantierul naval „Fernic” din Galați, la Cherson „Arsenalul Marinei Române”, în porturile din sudul Rusiei (Odesa, Sevastopol ș.a.) cea mai mare parte a flotei comerciale și de călători române etc. Împreună cu aceste întreprinderi au sosit în Rusia și muncitorii care le deserveau, dintre care mulți erau membri ai Partidului Social-Democrat din România.

La categoriile de mai sus se adăugau cei peste 120.000 de români transilvăneni¹⁹, ostași în armata austro-ungară, care au căzut prizonieri în Rusia.

Oamenii muncii români aflați în Rusia au început să se organizeze: la Odesa s-a infiripat un puternic centru revoluționar român. Aici, în vara anului 1917, a luat ființă Comitetul de acțiune social-democrat român în frunte cu M. Gh. Bujor, Al. Nicolau, A. Zalic etc., comitet care a editat gazeta „Lupta”.

Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a avut un puternic ecou în rîndul miilor de muncitori, țărani, soldați și marinari români aflați pe teritoriul Rusiei. Ediția specială a gazetei *Lupta*, apărută la aflarea știrii despre victoria Revoluției din Octombrie, după ce saluta cu căldură noua

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ V. I. Lenin, *Opere*, vol. 32, E.S.P.L.P., București, 1965, p. 101.

¹⁸ Vezi de pildă Convenția încheiată la 9 martie 1917, în Arh. MFA, Depozitele de la Rm. Sărat, dos. 85/1917, filele 106—117.

¹⁹ Elie Bufnea, *Formațiunile de voluntari*, în *Transilvania, Banatul, Crișana, Maramureșul 1918—1928*, vol. 1, București, 1929, p. 123.

orînduire anunțată de revoluție, scria: „Popoarele mici cum sîntem noi, nu au de ce să fie îngrijorate de această schimbare. Dimpotrivă. Ea vine doar în numele principiilor celor mai largi de libertate și democrație, proclamate de socialiști. În dorul lor spre emancipare vor găsi în acest regim un sprijin puternic”²⁰.

După victoria insurecției armate din centrul Rusiei, Comitetul de acțiune social-democrat de la Odesa a mobilizat masele de români la luptă, alături de gărzile roșii, pentru instaurarea Puterii Sovietice în sudul Rusiei. În acest scop, în decembrie 1917 Comitetul de acțiune social-democrat a înființat Comitetul militar revoluționar român care, la rîndul său, s-a ocupat cu crearea unor batalioane revoluționare române. Ca urmare a activității desfășurate de socialiștii români, în scurt timp au luat ființă la Odesa două batalioane românești: un batalion de infanterie și unul de marină.

Batalionul de infanterie, al cărui comandant a fost V. Popovici și care cuprindea peste 1000 de români, a dus lupte susținute împotriva contrarevoluționarilor din sudul Rusiei. Șt. Panaitescu, participant la aceste lupte, scria: „Voluntarii români au dat în acele zile numeroase jertfe, mulți dintre ei au căzut luptînd cu arma în mînă pentru cauza revoluției alături de tovarășii lor de luptă, muncitorii ruși. Ei au adus o contribuție de seamă prin vitejia și curajul de care au dat dovadă în luptele împotriva contrarevoluționarilor de tot soiul, a armatelor de haidamaci ale hatmanului Skoropadski, în luptele grele date de gărzile roșii revoluționare pentru cucerirea palatului Voronțov din orașul Odesa, cuib de contrarevoluție”²¹.

Unități ale Batalionului revoluționar român au dus lupte dirze împotriva trupelor germane și austro-ungare care au invadat Ucraina. În luptele de la Svobodka a căzut eroic L. Munteanu, comandantul unei companii române.

În cel de-al doilea batalion revoluționar român, constituit tot la Odesa, s-au înscris o seamă de marinari români de pe vasele flotei comerciale și de pasageri aflate în porturile din sudul Rusiei. Înlăturînd pe vechii comandanți, marinarii români au pus stăpînire pe aceste vase, constituindu-se într-un batalion de marină, în frunte cu Gh. Stroici, care a participat la curățirea porturilor Odesa și Sevastopol de gardiștii albi. Detașamente ale Batalionului de marină român au participat la luptele pentru apărarea localităților Svobodka, Rozdelnaia, Bîrzula ș.a. împotriva trupelor austro-ungare.

Formarea batalioanelor revoluționare românești în sudul Rusiei și participarea lor, alături de muncitori și țărani din Rusia, la lupta cu arma în mînă împotriva contrarevoluționarilor a constituit una din primele manifestări armate ale proletariatului internațional în apărarea Revoluției din Octombrie.

²⁰ *Lupta*, organ social-democrat, nr. 24 din 28 octombrie 1917 (ediție specială).

²¹ *Amintiri despre Marele Octombrie*, E.S.P.L.P., 1957, p. 16.

După ocuparea Ucrainei și Crimeii de trupele puterilor centrale, centrul revoluționar românesc de la Odesa s-a mutat la Moscova unde s-a contopit cu grupa comunistă română, creată aci din foștii prizonieri români din Transilvania.

Inițial, elementele revoluționare din rîndul prizonierilor români ardeleni erau constituite în „Societatea lucrătorilor și țăranilor români“ care în curînd a adoptat numele de „Partidul țăranesc revoluționar român“. Acesta a editat un ziar săptămînal — „Foaia țăranului“ — care a avut merite însemnate în educarea foștilor prizonieri români din armata austro-ungară.

În martie 1918, membrii Partidului țăranesc revoluționar român împreună cu revoluționarii români care au acționat la Odesa au creat la Moscova grupa comunistă română de pe lîngă P.C.(b) din Rusia²².

Grupa centrală comunistă română din Moscova a constituit secții comuniste locale în numeroase centre din Rusia, unde erau concentrați foști prizonieri români. Astfel de secții comuniste române s-au creat la Samara, Saratov, Astrahan, Omsk, Irkuțk etc.

Grupa comunistă română centrală și secțiile sale au desfășurat o activitate susținută pentru recrutarea revoluționarilor români în unitățile internaționale ale Armatei Roșii. Relevînd succesul acestei activități, ziarul „Pravda“ din Petrograd scria în aprilie 1918: „În ultimul timp printre prizonieri și, în special, printre bulgari și români se intensifică acțiunea de înscriere în rîndurile Armatei Sovietice. La biroul prizonierilor de război în fiecare zi sînt zeci de solicitări“²³.

Și într-adevăr, documentele vremii atestă că mii și mii de români aflați pe teritoriul Rusiei s-au înrolat cu însufletire în detașamentele internaționaliste sau în rîndurile Gărzilor Roșii, luptînd cu eroism aproape pe toate fronturile războiului civil. Astfel, în cadrul „Legiunii internaționaliste de voluntari“, creată la Petrograd în februarie 1918, și care s-a distins în luptele de pe frontul de vest, au acționat și un număr de români²⁴. Într-un alt detașament internaționalist, creat la Moscova, întîlnim, de asemenea, prezența unor români, care au luptat la Alexandrov-Gai, Perm, Voronej²⁵ etc. În rîndurile brigăzilor internaționaliste de la Alexandrov-Gai²⁶, în cadrul Regimentului de gardă internațional nr. 1 din Samara au luptat un grup numeros de români.

Numeroși români au luptat împotriva albgardiștilor la Astrahan și în împrejurimi. Astfel, din Primul regiment de infanterie din Astrahan al

²² Din *Darea de seamă cu privire la activitatea Federației grupurilor străine de pe lîngă P.C.(b) din Rusia pe anul 1918*, Document publicat în *Frăția de arme a oamenilor muncii din țările străine cu popoarele Rusiei Sovietice (1917—1922)*, Ed. „Rusia Sovietică“, Moscova, pag. 163.

²³ *Pravda* (Petrograd), nr. 78 din 19 aprilie 1918.

²⁴ *Frăția de arme* . . . pag. 12.

²⁵ *Frăția de arme* . . . , pag. 158.

²⁶ *Ibidem*, pag. 375.

Armatei Roșii făceau parte și un escadron și o companie de geniști români. Tot aci s-a creat un batalion de internaționaliști străini, la care au aderat și voluntari români; comanda batalionului o avea românul V. Popovici²⁷.

Voluntarii români au participat la lupta pentru apărarea Puterii Sovietice și în centrele cele mai îndepărtate ale Siberiei. La Omsk s-a creat primul detașament internațional, compus din 500 de foști prizonieri români și maghiari, care la sfârșitul lunii martie 1918 a fost trimis pe front împotriva gărzilor albe²⁸. În vara anului 1918, la Vladivostok a luat ființă o gardă roșie în care au intrat 60 de români. Grupuri de români au luptat în detașamentele internaționaliste la Irkuțk, Cita, Tomsk ș.a.

După înfrângerea Puterilor centrale, numeroși revoluționari români s-au întors în sudul Rusiei, luptând alături de Armatele Roșii pentru consolidarea Puterii Sovietice în Ucraina. Aici, în lupta împotriva gărzilor albe ale lui Grigoriev, Petliura, Denikin ș.a. a luat ființă și a luptat cu eroism regimentul român, creat la Poltava, compus din 400 de români, al cărui comandant era T. Diamandescu. „Trebuie menționat — scria T. Diamandescu — că regimentul care s-a format sub denumirea Primul regiment revoluționar român, s-a bucurat în toate orașele unde a fost de un mare prestigiu printre muncitori și masele largi ale celor ce muncesc”²⁹. Un regiment român s-a înființat și la Odesa, iar altul la Cherson, ducând o luptă susținută împotriva contrarevoluționarilor albi³⁰. Subunități internaționale române au fost constituite și în localitățile Vasilikov, Kiev, Nikolaev, Tiraspol ș.a.

Revoluționarii români, prezenți aproape pe toate fronturile războiului civil și ale intervenției străine, au luptat cu eroism pentru instaurarea și consolidarea Puterii Sovietice în Rusia. În această luptă mulți și-au pierdut viața, pecetluind cu sîngele lor prietenia româno-sovietică.

După terminarea războiului civil și intervenției străine majoritatea internaționaliștilor români s-au întors acasă în România, încadrîndu-se în lupta desfășurată de mișcarea muncitorească și revoluționară din țară împotriva regimului burghezo-moșieresc.

*

Creat la istoricul Congres din mai 1921, Partidul Comunist Român, devotat fără margini cauzei poporului român, a ținut în același timp sus steagul internaționalismului proletar. Chiar la Congresul din mai 1921, cînd Partidul socialist din România s-a transformat în Partidul Comunist Român, s-au adoptat unele moțiuni, ceea ce dovedește că de la început,

²⁷ *Ibidem*, p. 292.

²⁸ V. Chereșteșiu, *Pătrunderea ideilor Marii Revoluții Socialiste din Octombrie în masele din Transilvania*, în *AIIC*, nr. 1—2 din 1958—1969, p. 267.

²⁹ Amintirile lui T. Diamandescu, în *Arh. Inst. de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R.*, dos. nr. 870, pag. 1080.

³⁰ *Frăția de arme...*, p. 450.

la fundamentul Partidului Comunist din România au fost puse principiile internaționalismului proletar. În moțiunea intitulată „Pentru proletariatul rus“ se relevă că „Congresul Partidului întrunit la București își exprimă adâncă sa admirație față de proletariatul rus“ pentru opera măreață ce a înfăptuit³¹.

În anii regimului burghezo-moșieresc, cu toate greutățile întâmpinate, Partidul Comunist Român a promovat în rîndurile maselor largi ideile marelui Octombrie, a popularizat realizările popoarelor sovietice în construirea socialismului, a combătut cu energie și fermitate manifestările antisovietice ale reacțiunii din țară și de peste hotare. Sub înrîurirea activității Partidului Comunist, cercuri largi democratice și progresiste, sfidînd prigoana vechilor regimuri, au militat pentru o politică de prietenie și de bună vecinătate cu U.R.S.S.

Cimentată prin sîngele vărsat în lupta dusă în timpul celui de al doilea război mondial de ostașii armatei române, alături de glorioasa armată sovietică, pentru zdrobirea fascismului, prietenia româno-sovietică s-a ridicat pe o treaptă superioară și a căpătat un nou conținut după instaurarea puterii populare în România.

GHEORGHE UNC

СОЛИДАРНОСТЬ ТРУДЯЩИХСЯ МАСС РУМЫНИИ С ВЕЛИКОЙ ОКТЯБРЬСКОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕВОЛЮЦИЕЙ

(Резюме)

В первой части статьи—после показа международного значения Великой Октябрьской Социалистической Революции, — описывается, что на фоне внутренних противоречий нашей страны, идеи Великого Октября нашли себе плодородную в почву Румынии, повлияли на процесс радикализации пролетариата и других угнетённых масс.

Олицетворяя собой патриотические силы страны, в то же время рабочий класс Румынии выражает свою солидарность и активную поддержку международного пролетариата. Румынские социалисты уже с первых дней победы пролетариата России с воодушевлением призвали народные массы солидаризироваться с Октябрьской революцией. По всей стране имели место многочисленные собрания и демонстрации, забастовки и другие проявления симпатии и солидарности с Октябрьской Революцией. Среди крупных действий по поддержке Советской России имела место и политическая забастовка 21-го июля 1919 года, которая подняла на борьбу десятки тысяч румынских рабочих.

Статья широко показывает и тот факт, что рабочие и демократические организации Румынии решительно осудили в печати, на собраниях, на митингах действия русских контрреволюционеров и иностранную интервенцию, направленные против молодого советского государства. В то же время успехи советской власти в России против сил интервенции были встречены с глубоким удовлетворением со стороны рабочего класса и широким демократическим общественным мнением Румынии.

³¹ *Documente din istoria mișcării muncitorești din România 1916—1921*, Editura Politică, 1966, p. 685.

Рядом с проявлением симпатии и поддержки в стране Октябрьской Революции имело место и участие многих тысяч румынских трудящихся находившихся в России, в борьбе в защиту завоеваний Октябрьской Революции. Румынские революционеры действовали в Красной Армии на Украине, в районах Волги и Урала, на Кавказе, на степях Туркмении, в Сибири—езде героически сражаясь за защиту Октябрьской Революции. В статье широко освещаются организации румынских революционеров на территории России, создание батальонов, полков и других революционных соединений румын а также их участие в боях в рядах Красной Армии против контрреволюции. Статья освещает и активное участие в боях за власть Советов румынских трансильванских военнопленных, бывших солдат австро-венгерской армии, которых Октябрьская Революция полностью освободила.

Солидарность рабочего и демократического движения Румынии с Октябрьской Революцией, борьба румынских революционеров в защиту молодого социалистического государства с оружием в руках — это живое свидетельство духа пролетарского интернационализма, который характеризовал рабочее движение Румынии во все периоды его развития.